

تألیف
محمد شدید
ترجمه
محمد علی بهشتی منش

دومین سالگشت تاسیس مدرسه اسلامی نشر

سرشتاسه شید، محمد

Shadid, Muhammad

عنوان فرادادی: منهج القصه فی القرآن الکریم - فارسی
عنوان و نام پدیدآور: روش داستان گوئی در قرآن کریم / محمد شید؛ ترجمه محمد علی بهشتی منش.
مشخصات نشر: قم: مدرسه اسلامی هنر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۲۲۰ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۷۰۸-۷-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابخانه: به صورت زیر نویس.

موضوع: قرآن -- قصه ها -- نقد و تفسیر
شماره افزوده: بهشتی منش، محمد علی، ۱۳۶۰ - مترجم
زده بندی کنگره: ۸۸/۹۱/ش ۳۶ م ۸۰۴۱۱۳۹۳

زده بندی دیوبند: ۲۱۷/۱۵۶

شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۲۲۲۱۷

منهج القصه فی القرآن الکریم

روش داستان گوئی در قرآن کریم

محمد شید؛ ترجمه محمد علی بهشتی منش

چاپ اول: بهشتی منش، محمد علی، ۱۳۶۰ - مترجم

انتشارات مدرسه اسلامی هنر، دفتر نشر شورای نشر مدرسه اسلامی هنر

www.isor.ir - hsa1393@gmail.com - ۰۲۵ ۲۷۸۲-۵۱۳

چاپ اول: بهشتی منش، محمد علی، ۱۳۶۰ - مترجم

مقر: قم

● نام: بهشتی منش، محمد علی، ۱۳۶۰ - مترجم

● نام: بهشتی منش، محمد علی، ۱۳۶۰ - مترجم

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۶	پیش‌گفتار
۷	اعجاز قرآن
۱۰	هدف، عرصه و اسلوب
۱۲	روش قرآن
۱۵	داستان‌های قرآن
۱۵	دعوت

فصل اول: رسالت و مأموریت اسلام

۲۳	اتحاد ادیان و یگانگی رسالت
۲۷	چیستی اسلام
۳۰	اسلام، شریعت عالم هستی
۳۲	اسلام برنامه‌ای الهی برای بشریت
۳۵	مأموریت تربیتی اسلام
۳۹	سیره تربیتی اسلام

فصل دوم: داستان‌های قرآن کریم

۴۷	داستان در قرآن کریم

۴۷	داستان‌های تاریخی
۵۲	داستان‌های واقعی
۵۳	داستان جنگ بدر
۵۸	داستان‌های عالم غیب
۶۱	داستان‌های کوتاه
۶۵	داستان‌های توصیفی و گفت‌وگو محور
۷۳	داستان بلند
۷۳	داستان یوسف
۷۴	ایمان به وحی و پیامبری
۷۵	ایمان به سنت الهی در میان پیامبران
۷۷	ایمان به یاری خداوند
۷۸	ایمان به غیب
۸۳	الگوی ایمانی
۹۱	تأثیر ایمان در زن عزیز مصر
۹۲	راز این تحول بزرگ چیست؟

فصل سوم: یگانگی و هماهنگی

۹۷	یگانگی و هماهنگی
۹۸	رویکرد داستان‌گویی
۹۹	آیات مکی
۱۰۱	آیات مدنی
۱۰۴	یکپارچگی سوره و هماهنگی آن با زمان نزول
۱۰۴	داستان‌های سوره شعراء
۱۱۵	داستان‌های سوره قمر
۱۱۷	قصه نوح علیه السلام
۱۱۸	قصه هود علیه السلام

۱۱۸.....	قصه صالح عليه السلام
۱۱۹.....	قصه لوط عليه السلام
۱۲۰.....	قصه موسی عليه السلام

فصل چهارم: شخصیت‌ها، رویدادها و ارزش‌ها

۱۲۵.....	شخصیت‌ها، رویدادها و ارزش‌ها
۱۲۶.....	شخصیت‌ها و رویدادها
۱۳۰.....	قصه‌ای دیگر از آیات مدنی
۱۴۲.....	شخصیت‌های غیبی (ملائکه و جنیان)
۱۵۵.....	پرنده‌گان و حشرات
۱۶۲.....	فضیلت‌های زندگی از نظر قرآن
۱۶۲.....	ارزش ایمان
۱۶۸.....	ارزش عدالت
۱۷۰.....	ارزش علم

فصل پنجم: موضوعات و اهداف داستان‌های قرآنی

۱۷۹.....	موضوعات و اهداف داستان‌های قرآنی
۱۸۰.....	عقیده و ایمان
۱۸۷.....	وحی
۱۹۱.....	برانگیخته شدن روز قیامت
۱۹۴.....	عالم غیب و قضا و قدر (تقدیر الاهی)
۱۹۷.....	داستان موسی و خضر عليه السلام
۲۰۴.....	امت مؤمن
۲۰۷.....	ملاک فضایل و ارزش‌ها
۲۱۴.....	یاری دین و هلاکت مخالفان

نگرش قرآن به هستی ۲۱۷

داستان حضرت آدم علیه السلام ۲۲۵

دعا و نیایش ۲۲۹

اقسام مختلف پیروزی و یاری خداوند ۲۳۳

داستان مؤمن آل فرعون ۲۳۸

www.ketab.ir

مقدمه

از دیرین‌ترین دغدغه‌های انسان، «شناخت زیبایی» است. از کهن‌ترین روزگار تا امروز، آدمی با پدیده‌ها و حالت‌ها و رویدادهایی روبه‌رو بوده که یک چهره آن برایش خوشایند و دلنشین جلوه کرده و چهره دیگرش، ناخوشایند و نادلنشین. روایت آدمی از زیبایی و زشتی، به همین خوشایندی و ناخوشایندی بازمی‌گردد. در این میان، او هر چه را به دلش نشسته و در نظرش خوش آمده، زیبا خوانده و دیگرها را زشت. آن‌گاه حکیمان و نظریه‌پردازان به میانه آمده و این حس آدمی را به تفسیر کشیده و برای زیبایی و زشتی، معیار بر نهاده‌اند. «زیبایی‌شناسی» تلاش اهل نظر، برای تحلیل همین تکاپوی ساده‌ای است که درون انسان از نخستین روز شکل گرفته است.

آیا ممکن است «دین» که الگوی جامع زندگی انسان است، فصلی برای این تکاپوی عظیم و مستمر بشر نگشاید و برای آن شیوه و آدابی نگذارد و این بخش جدی و مهم حیات را از دیده بیندازد؟ هیچ کس نیست که آفاق دین را پژوهیده باشد و در حق دین، چنین گمانی برَد. آن چه هست،

گفت‌وگو بر سر این پرسش بنیادین است: دین در باب زیبایی، دقیقاً چه کرده است؟

- آیا قلمرو زیبایی را به شرح و تفصیل تعریف نموده و همچون حکیمان یکایک اجزای آن را بررسی‌ده و سپس انسان را به تعریفی از زیبایی فراخوانده و کنش‌های زیباگرایی او را بر مدار این تعریف پسندیده است؟
- آیا دین کلیاتی در باره زیبایی بیان کرده و سپس همه کار را بر عهده حکیمان و اهل نظر نهاده است؟

- آیا در این میانه بیطرفی برگزیده و به انسان حق داده است که به تناسب حال و احوال و عرف و وضع روز و روزگار خویش، در باب زیبایی به نظریه‌ای و تبعاً به شیوه و آدابی روی آورد؟

- آیا فراتر از کلیات، به بیان برخی محورهای اصلی در زمینه زیبایی پرداخته و در عین حال، در جزئیات دقیق، بنا را بر احترام به ضرورت‌های انسانی در هر روز و روزگار نهاده است؟

پاسخ علمی به این پرسش‌ها، «دیدگاه دینی هنر» را شکل می‌دهد. این که آیا دین در باب هنر، مکتبی مستقل دارد و می‌توان «مکتب هنری» را از دل دین بیرون کشید، به همین پاسخ‌ها وابسته است. حتی گفت‌وگو در باره «هنر دینی» نیز اگر با تساهل صورت نپذیرد، به همین سخن بستگی دارد. «مدرسه اسلامی هنر» که از آغاز تأسیس، دغدغه خود را بررسی نسبت دین و هنر و جست‌وجوی رهیافت‌های نظری و عملی در این زمینه دانسته، می‌کوشد تا دور از هیاهوهای غوغاسالارانه با نگاهی علمی به این مقوله بنگرد و البته به همه صاحبان آرا احترام بگذارد. هر نظریه‌ای که از درون یا بیرون دین به پاسخ این پرسش‌ها پردازد و رویکردی عالمانه داشته باشد، حرمت دارد و باید منصفانه و محققانه در آن نظر کرد. همین تکاپو است که

راه را بر مطالعات دینی هنر می‌گشاید و فضایی پدید می‌آورد که همه دین‌پژوهان بتوانند در هوای زیبایی و هنر، هم به تحقیق سخن گویند و هم بی‌هراس از وضع فردای قیامت خویش، به تکاپوی هنری بپردازند.

بخشی مهم از این رسالت در مدرسه اسلامی هنر با برگزاری دوره‌های آکادمیک و نظری دنبال می‌شود. تربیت محققان توانمند در این قلمرو، سال‌ها است که با جدیت و مجاهدت پی گرفته شده است. در این خلال، انتشار آثاری از محققانی که در مقوله هنر و زیبایی و نسبت آن با دین، دستاوردهایی داشته‌اند، وجهه همت ما است. بدین روی، سلسله‌ای از این گونه آثار در پیشخان اندیشه و نظر نهاده می‌شود تا بی‌تعهد و تکلف به این که لزوماً با دیدگاه صاحب هر نظر موافق یا مخالف باشیم، در گستردن آفاق نظری مطالعات دینی هنر، سهم خویش را ادا کنیم و از این رهگذر، به بالندگی و شکوفندگی این بخش تاحدی مغفول مانده دین چشم بدوزیم.

آن چه اکنون پیش رو دارید، ترجمه کتاب «منهج القصة فی القرآن» است که در حلقه ترجمه مرآت، وابسته به مدرسه اسلامی هنر، فراهم آمده است. این اثر در عین اختصار، از مفیدترین آثار در زمینه قصه‌های قرآن به شمار می‌رود. تعریف انواع قصه‌های قرآن و ویژگی‌ها و شخصیت‌های قصه قرآنی، در ضمن بیان جلوه‌ها و نمونه‌های آن‌ها در قرآن کریم، با بیانی مختصر در این کتاب مطمح نظر بوده است. امید می‌رود این اثر بتواند گامی ارزنده در عرصه پژوهش‌های قرآنی در زمینه هنر بردارد.

بعد از این روی من و آینه وصف جمال

که در آن جا خبر از جلوه ذاتم دادند